

Ülevaade Riigi Infosüsteemi Ameti (RIA) hindamisest RIHAs ning seda toetavatest tegevustest 2019. aastal

31.08.2020

Sisukord

Sissejuhatus	1
Ülevaade hindamist toetanud tegevustest	1
Statistiline ülevaade RIA-le hindamiseks esitatud infosüsteemidest	2

Sissejuhatus

Hindame RIHAs (riigi infosüsteemi haldussüsteemis) infosüsteemide dokumentatsiooni vastavust nõuetele infosüsteemide asutamisel, kasutusele võtmisel, muutmisel ja lõpetamisel. Hindamine jaguneb kooskõlastamiseks ja arvamuse avaldamiseks: kooskõlastame andmekogusid ning arvamuse anname muudele hinnatavatele infosüsteemidele, sh standardlahendustele, mida kasutatakse andmekogude pidamiseks. Ülevaade võtab kokku meie hindamistegevuse ning seda toetanud tegevused 2019. aastal.

Ülevaade hindamist toetanud tegevustest

Jätkasime RIHA arendamisega, olulisematest muudatustest toome esile järgmised:

- Taastasime lihtsa võimaluse andmekogu registreerimiseks nendele asutustele, kes kasutavad andmekogu pidamiseks RIHAs standardlahendusena registreeritud infosüsteemi.
- Lisasime võimaluse otsida andmeobjekte infosüsteemide andmekoosseisude failidest.
- Võimaldasime infosüsteemide omanikele selge ülevaate asutuse infosüsteemidega seotud aruteludest.
- Lõime RIHA kirjeldajatele võimaluse vaadata, kellel on õigus asutuse kohta RIHAsse infot kanda.
- Tõime vanast RIHAsst üle andmeid: infosüsteemide turvaklassid ja kasutatavad klassifikaatorid.
- Täiendasime infosüsteemide kirjelduse dokumentatsiooni plokki, esitades teabe viidete ja failide lisamise ning uuendamise kuupäevast.

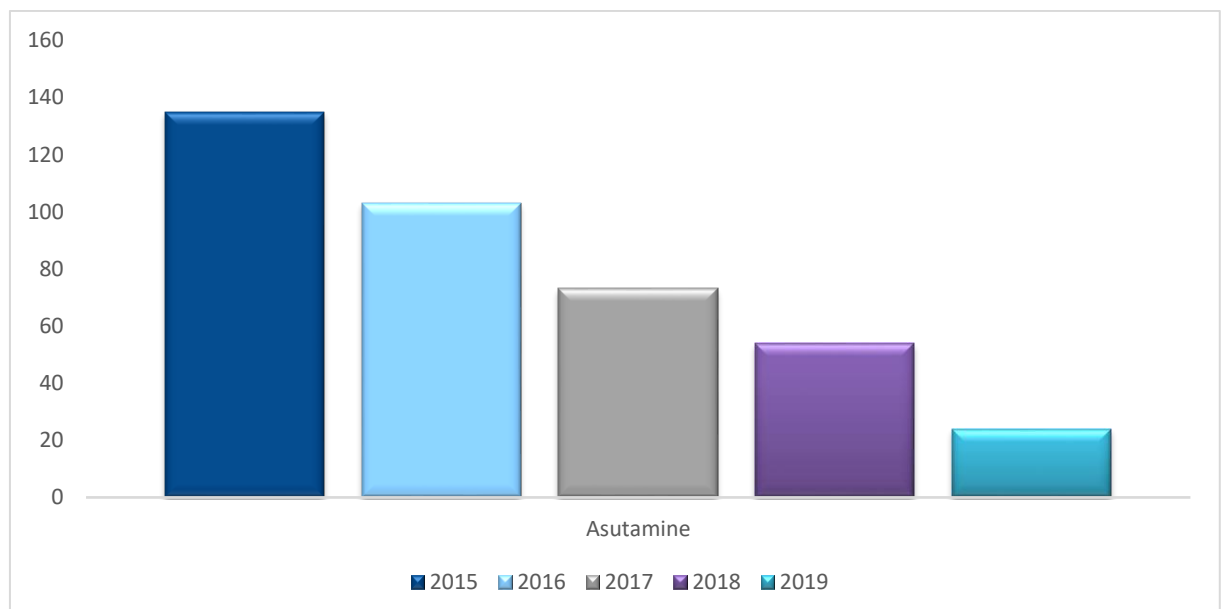
- Lisasime infosüsteemile hinnangu küsimisel automaatkontrolli, mis annab ülevaate, kas kooskõlastamiseks vajalikud väljad on täidetud ja millised puudused võivad kooskõlastamist takistada.
- Võtsime kasutusele [riigi autentimisteenuse TARA](#), mis võimaldab ID-kaardi kõrval RIHAsse siseneda ka mobiil-ID ja Smart-ID-ga.

Jaanuarist mai lõpuni pakkusime taas võimalust osaleda RIHA klassikoolitustel. Aasta varem alanud koolituste sarja läbiviimist jätkas Tallinna Tehnikaülikool. Koolituste eesmärk oli osalejatele selgitada milleks RIHA on vajalik, tutvustada RIHA protsessi, kasutamise võimalusi, infosüsteemide kirjeldamist ja kooskõlastamist. Koolitusprogramm sisaldas ka ülevaadet [X-tee kasutusstatistika visualiseerijast](#). Kui möödunud aasta esimeses pooles toimus ühtekokku 11 RIHA koolitust, kus osales 126 inimest (keskmiselt osales 97% koolitusele registreerunutest), siis pooleteise aasta jooksul (2018-2019) toimus kokku 33 koolitust 411 osalejale: koolitustest 31 olid kirjeldajatele ja 2 hindajatele (planeeritud 35 koolitusest jätsime 2 koolitust ära osalejate väikese huvi tõttu), keskmiselt osales 95% koolitustele registreerunutest. Koolitustelt laekunud tagasisidest lähtuvalt täiendati [RIHA abikeskust](#) ja koolitusmaterjali, mille 2020. aastal viisime üle uuele aadressile <https://abi.ria.ee/>.

Koolitused toimusid ning koolitusmaterjal töötati välja EL struktuuritoetuse toetuskeemist "Infoühiskonna teadlikkuse tõstmine" Euroopa Regionaalarengufondi rahastusel.

Statistiline ülevaade RIA-le hindamiseks esitatud infosüsteemidest

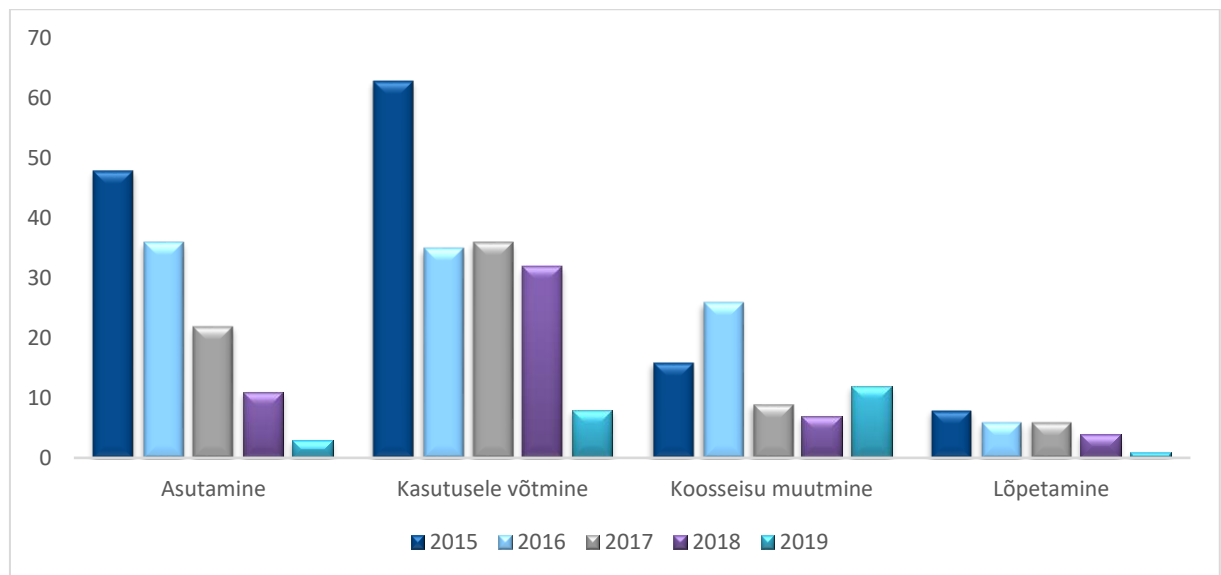
RIHAs infosüsteemide hindamiseks esitamine on aasta-aastalt pidevalt vähenenud. Möödunud aastal esitati meile infosüsteeme hindamiseks üle kahe korra vähem kui 2018. aastal, võrreldes 2017. aastaga aga suisa kolm korda vähem (vt joonis 1).

Joonis 1. RIA-le hindamiseks esitatud infosüsteemid (2015-2019)

Hinnangute küsimine kasvas möödunud aastal võrreldes aasta varasema ajaga vaid infosüsteemide andmekoosseisu muutmiseks, infosüsteemi kasutusele võtmiseks hinnangu küsimine vähenes lausa neli korda (vt joonis 2). Joonisel ei kajastu meile aastatel 2015-2017

registreerimiseks esitatud infosüsteemid, sest alates praeguse RIHA kasutuselevõttust novembrist 2017 loetakse infosüsteemid RIHAs automaatselt registreerituks.

Joonis 2. RIA-le hindamiseks esitatud infosüsteemid menetluste lõikes (2015-2019)

Menetluste vähenemine võib mõnevõrra olla seotud struktuuritoetuste kasutamise vähenemisega. Kasutades infosüsteemide arendusteks Euroopa Liidu struktuuritoetusi, tuleb infosüsteemi omanikul läbida ka asjakohased menetlused RIHAs. Nii näiteks kontrollitakse täistaotluse menetluses kas toetuse taotleja on RIHAs läbi viinud kohustuslikud toimingud (ajakohastanud RIHAs infosüsteemi tehnilise dokumentatsiooni, kooskõlastanud infosüsteemi asutamise või muutmise jms).

Struktuuritoetuse registri andmetel lõppes möödunud aastal 72 projekti (2018. aastal 74), millest viis (2018. aastal kaheksa) olid sellised, mis eelduslikult võisid tingida vajaduse asjakohaseks menetluseks RIHAs: maa kasutust kitsendavate objektide teenuste baastaristu loomine, politsei menetluse infosüsteemi POLIS kaasajastamine, e-labori haldamise rakenduse loomine, Tallinna linna puuetega inimeste transpordi infosüsteem PIT2 ja Sotsiaalkaitse infosüsteemi (SKAIS) arendused REGREL läbiviimiseks. Enamikega nendest on nõutud menetlused ka möödunud aastal RIHAs toimunud.

Asjaoluga, et kevadel avanes RIHAs taas võimalus lihtsamalt registreerida andmekogu, mille pidamiseks kasutatakse standardlahendust, saab ilmselt seletada seda, et standardlahenduse kasutajaks registreerumine kasvas aastaga veidi rohkem kui kolm korda: kui 2018. aastal registreeriti RIHAs 32 korral standardlahenduse kasutajaks, siis möödunud aastal 101 korral. Seejuures tuleb silmas pidada, et RIA on hinnanud ka nende, standardlahendusi kasutavate andmekogude, dokumentatsiooni vastavust kehtivatele nõuetele ning mh andnud arvamuse nende põhimäärustele. Viie andmekogu põhimääruse eelnõule andsime möödunud aastal arvamuse ka väljaspool RIHA.

Valdav osa, ligi 60% 2019. aastal toimunud kooskõlastamise menetlustest olid seotud keskvalitsuse asutuste infosüsteemidega, aasta varem aga jäi see protsent napilt alla 50. Kohaliku omavalitsuse infosüsteemidega seotud menetlused moodustasid neljandiku kõigist menetlustest, 2018. aastal aga kolmandiku. Seejuures tuleb ülevaadet lugedes silmas pidada, et standardlahenduse kasutajaks registreerumisel ei toimu kooskõlastamise menetlust.

Seepärast väärub märkimist, et valdav osa standardlahendusel põhinevate andmekogude kasutamise registreerunutest olid kohalikud omavalitsused.

Meie möödunud aastal tehtud hindamise otsusest ligi 88% olid kooskõlastavad otsused. Keskmiselt andsime hinnangud 16 tööpäeva jooksul, viiendiku hinnangutest saime aga anda vähem kui 10 tööpäevaga. Puudulikult esitatud dokumentatsiooni ja selle kohta esitatud päringutele vastamata jätmise tõttu ei saanud me kolmel korral menetlust läbi viia.